

Grecsó Krisztián

NÉHÁNY HÓNAP ÉLET

LIX. évfolyam, 38. szám, 2015. szeptember 18.

<http://www.es.hu/kereses/cimke/>

(„On the Spot: 9 hónap alatt a föld körül”, Duna tévé, szeptember 14.)

Azt gondolhatnánk, hogy kevés aktuálisabb dokumentumfilm került mostanában képernyőre, mint ez, a *9 hónap alatt a föld körül*. Ráadásul a keretet, az *On the Spot* sorozatot, nagyjából ismeri a filmes világ, itthon joggal népszerűek, és ahogy hallani, a szakma számon tartja őket New Yorktól Tokióig. Cseke Eszter és S. Takács András a semmiből feltűnve lett néhány éve a nemzetközi dokumentumfilmvilág sztárja, többé-kevésbé mindenütt jártak és mindent láttak, amit érdemes, ráadásul szemük, fülük, orruk volt rá, hogy merre kell menni.

És most, ha csak a tényeket vesszük, a kezük alá dolgozott a világ, az úgynevezett „történelmi idők”. Hát hol van a „téma”, ha nem egy jordán menekülttáborban, a szír menekültek között, és mi lenne hálásabb és égetőbb dokumentumfilm alapanyag, mint hogy ott is megy az élet, hogy akik otthonukból eljöttek, nem szüntek meg élni, hogy ott is születnek gyerekek. Hiszen ezt mi is értjük, nálunk is van „zóna”, a fotelból mi is látjuk, mettől-merre a világ. Nyilván nem véletlenül adja a Duna késő éjjel a filmet, félő, hogy a menekültek, akiket rigorózan migránsnak kell nevezni, szimpatikusak lesznek, és annak dacára, hogy nem keresztények, embernek látszanak majd.

És igen, az aggodalom bejött, a filmben emberek vannak, akik nem akarnak táborban lakni, akik szeretnének hazamenni, honvágyuk van. A főszereplő család ura, a férj konkrétan azt mondja, hogy ő belehal, ha ott kell maradnia a barakkok között műanyagot szedve. A helyzet mégsem ilyen egyszerű, Cseke és S. Takács filmjének semmi köze ahhoz, amit itt mi, így vagy úgy, „menekültproblémának” nevezünk. Távolabbról nézik a kérdést, a kérdezők az étellel, a jövővel, a reménnyel foglalkoznak, és nem azzal, hol fognak ők lakni, hogy Röszkén lesz-e nekik hely, vagy hogy jön-e oda busz vagy nem.

Ám a film, akár akarja, akár nem, ebbe a befogadói környezetbe érkezik, hiába, hogy egy hónapokkal ezelőtt forgatott anyag, amikor még nem lehetett tudni, látni előre, hogy gyerekek alszanak majd a pesti utcákon, és hazafelé nem inog bársony nesz sem már, mégis, a magyar néző ezzel a tudattal hallgathatja az ismétlődő mondatot, hogy „a gyerek bárhová jön, áldás”. És ettől igazán hatásos a *9 hónap*, hogy mer nem demagóg lenni, nem győz meg semmiről. Nem mondja, mutatja.

Egy egyszerű családapa beszél hosszan, a gyereke, a majd' tízéves fiúcska néha sír, ellenkezik, szerinte nem elég, hogy „Allah biztosan megvédi”, mert otthon igenis bombáznak, és ő nem akar oda visszamenni, mire az apa dacosan a szemébe vágja, hogy akkor nem hisz eléggé. Aztán alig néhány perc múlva a saját gyávaságáról beszél, hogy otthon a többiek a fronton vannak, ő meg itt húzta meg magát, pedig a harcosoknak is van családjuk. Közben lassan valami más lesz, talán attól, hogy Csekéék csak érdeklődnek, nem minősítenek, nem értelmeznek, csak a vágás és a dialógusok üteme befolyásol, ami nem kevés, mégis lesz egy belső ritmus; a vallomások ösztönös kitárulkozása ez.

Ahogy a családfőt és a félve nyilatkozó feleséget hallgatom, a nagyapámra gondolok, és nem arra, hogy ők egy távoli kultúra emberei, hogy menekültek, hiszen életről van szó, hagyományról, reményről. Elvesztettek egy világot, egy tradíciót, és most annak a drámáját élik meg, hogy már ők sem szeretik a régit, és mégis félnek az újtól, miközben értik, persze, hogy minden lépéssel valami más jön közelebb. Ha a férj a saját feleségéről beszél, természetesnek találja, hogy tizenhat évesen elvette őt, és a gyereklány két év múlva gyereket szült neki. De ha a saját lányáról van szó, már új lehetőségeket, tanulást, saját döntést emleget, és nem adná a „védtelen kamaszt”.

A *9 hónap alatt a föld körül* nem a születésről, a gyerekvállalásról szól, még csak nem is az emberségről, bár azzal, hogy nem rág szájba semmit, önkéntelenül elfogadásra buzdít,

hanem arról szól, hogy szemnek lenni a láncban felelőség. Hogy múlt és jövő vagyunk, egyszerre, ami nem nagy dolog, de nem is kicsi, és hogy egészen, de megdöbbentően egyformák vagyunk, legyünk muzulmánok vagy keresztények. Persze megható és felkavaró, ahogy a sátrak között csecsemők sírnak, hogy milyen apró emberek tudják már, hogyan működik az élet, a legszebb és legigazabb mégis az – amit hála az égnek, egyszer sem mondanak ki a filmben –, hogy ők mi vagyunk. És hogy az isten kegyelmezen egy olyan országnak, amelyik nem tudja önmagát szeretni.